

MINDRE MEDDELELSER

Nyere iagttagelser af Havørn (*Haliaeetus albicilla* (L.)).

Da forekomsten af Havørn (*Haliaeetus albicilla*) i Danmark har ændret sig så væsentlig i nyeste tid, mener jeg, at nedenstående iagttagelser kan have interesse i et større sammenhæng:

- 1949 31. dec. 1 stk. flyvende mod øst ved Gribsø i Gribskov.
 1950 1. jan. 1 juv. og 1 ad. siddende i skoven vest for Kongens Bøge ved Esrom Sø.
 1955 13. marts 1 ad. flyvende mod sydøst ved Farum.
 1956 14. og 16. nov. 1 ad. fouragerende ved Skallingens østkyst lige syd for Ho Plantage. Store flokke af Pibeænder (*Anas penelope*) i Ho Bugt.
 1957 21. febr. 1 ad. og 1 juv. siddende i træerne i Nøddebo Holt ved Esrom Sø.
 1958 17. jan. 1 juv. siddende i træ ved Pibervang ved Esrom Sø.
 1958 18. jan. 1 juv. og 1 ad. set flere forskellige steder ved Esrom Sø.
 1958 23. marts 1 ad. kredsende mod syd over Pibervang.

Uden at kunne sandsynliggøre det yderligere er det mit skøn, at Havørnen er blevet hyppigere i Nordøst-Sjælland i løbet af de sidste ti år.

HANS KUHLMAN

Vandrefalk (*Falco peregrinus* Tunstall) overvintrende i Gribskov.

Med nedenstående oplysninger mener jeg at kunne give et lille supplement til TORBEN DONARK's redegørelse for Vandrefalkens (*Falco peregrinus*) forekomst i distrikt 45b (D.O.F.T. 46, 1952, p.155).

I 5 vintre: 1948/49, 49/50, 50/51, 51/52 og 1953/54 iagttoges det, at 1 eller 2 (1949) Vandrefalke tog fast ophold (»vinterrevier«) på en bestemt lokalitet i Gribskov nær Multebjerg. Et enligt-stående bøgetræ var fast stadeplads i en bakket skovrydning med unge lave nåletræer, længere mod nord fandtes en reservestadeplads, hvortil fuglen ofte flygtede. Under træet, hvor falken tilsyneladende sad i timevis, blev der fundet gylp, der bestod af løst sammenhængende fjer og ofte korn. Flugtdistancen var i minimum 20–30 m. Sæsonens tidligste iagttagelse er 22. nov. 1948 og seneste er fra 16. april 1950.

HANS KUHLMAN

Mursejler (*Apus apus* (L.)) letter fra plan flade.

Det er vist en almindelig opfattelse, at Mursejleren (*Apus apus*) er ude af stand til at lette fra jorden, og jeg mener derfor, at følgende iagttagelse kan være af interesse.

Jeg var gæst i et hus, under hvis tag der ynglede adskillige par mursejlere. Det var en varm sommeraften, og pludselig flyver en

mursejler ind ad den åbne altandør og sætter sig på et gardin. Jeg tog nu fuglen, som var et voksent individ, og lagde den på gulvet et par meter fra den åbne altandør og med front mod denne. Næppe havde jeg sluppet mursejleren, før denne bredte sine vinger helt ud, satte af med spidsen af vingerne og fløj op i en vinkel på ca. 45° og ud af døren. Jeg skal bemærke, at gulvet var dækket af et tæppe, men det har næppe spillet nogen rolle.

I begyndelsen af september 1957 fandt jeg på en gangsti i Charlottenlund skov en ung mursejler liggende med helt udbredte vinger. Fuglen lå med lukkede øjne og viste ingen synlig respiration, så jeg troede først, at den var død, men en nærmere undersøgelse viste, at den var i en dvalestilstand, og efter at jeg havde taget den ind og varmet den op, blev den i stand til at flyve, men den forsøgte ikke at lette fra jorden.

Da jeg mener det har sin interesse at få undersøgt, om det eventuelt kun er de gamle mursejlere, der kan flyve op fra en plan flade, vil jeg være taknemlig for at få tilstillet alle oplysninger angående de her omtalte forhold. Adresse: Magister M. HØJGAARD, Danmarks Akvarium, Charlottenlund. Der bedes opgivet om det drejer sig om unge eller gamle fugle.

MOGENS HØJGAARD

Isfugl (*Alcedo atthis ispida* (L.)) i Hareskoven.

Under et besøg i Hareskoven den 9. dec. 1958 sad jeg ved 11-tiden ved den lille Hul sø, da en Isfugl (*Alcedo atthis ispida*) kom flyvende tæt hen over vandet ret højlydt skrigende og satte sig i nogle minutter ca. 15 m fra mig på en gren, der ragede ud over søen. Derefter fløj fuglen til den modsatte ende af søen, hvor den sad i ca. 5 minutter, samt fiskede en enkelt gang, hvorefter den fløj bort. Ved senere besøg samme dag og dagen efter sås fuglen ikke.

H. SEIER CHRISTENSEN

Sen forekomst af Munk (*Sylvia atricapilla* (L.)).

Undertegnede, og andre, iagttog 25. januar 1958 om eftermiddagen en Munk (*Sylvia atricapilla*), ♂ blandt 7 Silkehaler i et æbletræ i omegnen af Ringe, Fyn. Fuglen blev iagttaget i kikkert gennem længere tid så mulighed for fejltagelse er udelukket.

JØRGEN MORTENSEN

Tyrkerduernes (*Streptopelia decaocto* (Friv.)) opvågning.

Under D.O.F.f. Udvalgs Skagenlejr i Påsken 1958, havde jeg vagt ved Tyrkerduernes (*Streptopelia decaocto*) soveplads midt i Skagen by. Opholdet gav mig lejlighed til iagttagelse af Tyrkerduernes væremåde under opvågning og fraflyvning.

Det var næppe lyst, klokken var 4,30, da vagten begyndte, og den varede godt 2 timer, så jeg fik rig lejlighed til at se Tyrkerduernes væremåde på sovepladsen. Skønt der sad 80-90 duer på pladsen, var

der helt stille indtil klokken 4,30, da den første dues kurren hørtes. Tyrkerduernes stemme gengives som bekendt ved *do-doo-do* med tryk på midterste lyd, der samtidig trækkes noget ud. Trægruppen, der bruges til overnatning, består af ca. 75 træer (birk og bøg) og ligger mellem gaden og stationsbygningen. Der kan her undertiden ifølge ORLA DANTOFT overnatte opimod 200 duer. Undertiden deler de sig op, så nogle overnatter ganske nær denne plads, men oftest er dog alle duerne at finde her. Det kan samtidig nævnes, at det var overnatningssted lige fra det tidspunkt, da de første duer viste sig i Skagen by. Ind imellem den enkelte dues kurren, var der helt stille på stedet, men for hver stemmeytring startede der altid en due. Denne stemmeføring gentoges, 2–3 sjældent 4 gange før hver start, i intet tilfælde sås fraflyvning uden denne lyd, der om dagen høres uafsladelig. Nogen bevægelse, pudsen fjer eller strækken ben eller vinge sås ikke før eller under stemmeføringen eller ved fraflyvningen. Duerne gik på vingerne med stor og pludselig fart og sås gå i lige linie til, hvad jeg formodede var reden, idet hver due med stor sikkerhed tog sin egen retning. Ikke to duer forlod stedet samtidigt, og man hørte heller ikke mere end en ad gangen under hele opvågningen. Muligvis er denne adfærd, med hurtig brat opvågning og direkte flugt til reden, noget der kun finder sted i yngletiden, mens duerne udenfor denne giver sig mere tid til opvågning.

ELLA ADELHOLT

Tyrkerduer (*Streptopelia decaocto* (Friv.)) på Fanø.

Der har været ynglende Tyrkerduer (*Streptopelia decaocto*) i Sønderho på Fanø 1957 og 1958, sidstnævnte år en samlet bestand på ca. 20.

ANFRED PEDERSEN

Tyrkerduer (*Streptopelia decaocto* (Friv.)) ved Kalundborg.

Ved Kalundborg fandtes 1957 et par Tyrkerduer (*Streptopelia decaocto*) ynglende, hvilket var første gang i Nordvestsjælland. Det var på Nyvangsgaarden her ved Kalundborg. De følgende data kan oplyses: Reden i Elmetræ; 2 unger, udfløjet 1. juni 1957; andet kuld lagdes i rede i Hvidtjørn; 2 unger, udfløjet 16. september 1957. Rede i Blågran på Kalundborg Kirkegård; 10. maj hakkede Alliker de flyvefærdige unger ihjel. Vinge og ben indsendtes til Zoologisk Museum. Frø af Hyld og Hindbær fandtes i kroen. 1958 fandtes rede på Nyvangsgården i Hvidtjørn; 2 unger, udfløjet 15. juni. Næste rede 1958 i Elm, Nyvangsgård; 2 unger, udfløjet 2. august. Rede i Hvidtjørn, Nyvangsgård; 2 unger, udfløjet 10. september. Der fandtes således i 1957 og 1958 ialt 10 unger på Nyvangsgård. Yngletiden strækker sig altså fra marts til oktober.

JOHS. SØRENSEN

12. internationale ornithologkongres i Finland 5.–12. juni 1958.

På 11. internationale ornithologkongres i Basel 1954 (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **49**, 1955, p. 55–64) vedtog man at modtage

indbydelse fra Finland til at afholde den 12. kongres i rækken her. Prof. J. BERLIOZ (Frankrig) var valgt til præsident, og generalsekretær blev dr. LARS VON HAARTMAN, til hvem deltagerne i 12. kongres kom til at stå i meget stor taknemmelighedsgæld på grund af hans betydelige arbejdsindsats.

Der var indtegnet godt 500 deltagere, hvoraf dog en del ikke var mødt. Fra Danmark var mødt 12 af 14 indtegnede.

Åbningsmødet fandt sted på Helsingfors universitet om aftenen 5. juni, mens de øvrige kongresmøder blev afholdt i teknologbyen på Otnäs et stykke uden for Helsingfors. Praktisk taget alle deltagerne boede i studenterejlighederne på Otnäs; kun forholdsvis få havde foretrukket kvarter inde i Helsingfors. De godt 100 anmeldte foredrag var fordelt på 8 sektioner, der behandlede henholdsvis udbredelse og palæontologi, ethologi, tilpasning, økologi, nomenklatur, systematik, trækforhold og fysiologi. Som regel var der møder i 2 sektioner samtidig. Den ene række foredrag blev holdt i en mørk, men hyggelig kirkesal, den anden i en ikke helt færdigbygget sportshal. Et af de vigtigste foredrag var F. & E. SAUER: Om nattrækkende fugles orientering efter stjernerne. Der var 4 danske foredrag, nemlig af HANS JOHANSEN: Den arktiske fuglefaunas oprindelse, BERNT LØPPENTHIN: Indvandringen til Danmark af nogle skovfugle og af nogle fuglearter, som hører hjemme på åbent land, HOLGER POULSEN: Nogle fugles efterligninger af fremmede lyde, FINN SALOMONSEN: Beretning om den ornithologiske nomenklaturkomité's arbejde.

To af kongresdagene var forbeholdt heldagssekskursioner. Den ene ekskursion var en sejlads i Skærgården med ophold på Brändö sydvest for Helsingfors og på Mickelskären, og man sluttede af i den zoologiske have på Högholmen. Den anden foretoges i bus til egnen omkring Borgå; i Ruskus moseområde traf man bl. a. Nordisk Lappedykker, Dværgrmåge og Karmindompap, og i løbet af nogle timer, som man tilbragte i skovterræn, iagttoges bl. a. Sortstrubet Lom, Fiskeørn og Lille Fluesnapper. Med undtagelse af den første og den sidste aften, da henholdsvis åbningsmødet og banketten fandt sted, var aftenerne optaget af film. Af andre arrangementer skal nævnes en stilfuld modtagelse på Rådhuset i Helsingfors og forevisning af det vildtbiologiske institut. Endvidere var kongresdeltagerne til enhver tid velkomne på Universitetets zoologiske museum, og interesserede fik lejlighed til at besøge ingeniør RAGNAR KREUGER og se hans betydelige ægsamling, den største privatsamling af denne art i verden. I en speciel montre lå adskillige yderst sjældne eksemplarer, deriblandt æg af uddøde eller uddøende fugle som Madagascarstruds, Gejrfugl, Vandredue, Trompetertrane m. v. Endelig havde Akademiska Bokhandeln arrangeret en bogudstilling i Helsingfors, og på Otnäs var der et par mindre udstillinger af fotografier og propagandamateriale mod olieskader.

Sent den næstsidste eftermiddag samledes eksekutivkomiteen med »100-mands komiteen«, hvis danske repræsentanter stadig er B. LØPPENTHIN, K. PALUDAN og F. SALOMONSEN. Det blev vedtaget, at næste

kongres skal afholdes i U.S.A., sandsynligvis i Ithaca, 1962. Eksekutivkomiteen havde udpeget prof. ERNST MAYR (U.S.A.) til præsident; generalsekretær bliver prof. CH. D. SIBLEY.

I forbindelse med kongressen var der arrangeret ekskursioner til 7 forskellige steder i Finland. Et af stederne blev besøgt af 3 hold ornithologer, 4 af 2; på de 2 resterende, der begge lå i Lappland, stationeredes en leder i en halv snes dage. Fem ekskursioner havde danske kongresdeltagere.

BERNT LØPPENTHIN

ANMELDELSER

DAVID A. BANNERMAN: Larger Birds of West Africa. Illustrated by HENRIK GRÖNVOLD (195 pp., 54 tekstfigurer). – PENGUIN BOOKS, London 1958. Pris: 2 sh 6 d.

Forf. er for øjeblikket vel den i Verden, som véd mest om Vestafrikas fugle. Den forliggende bog har Penguin-bøgernes bekvemme lommeformat. Praktisk taget alle vigtigere vestafrikanske fugle, som ikke hører til Spurvefuglene, er omtalt her med kortfattede beskrivelser og angivelser af udbredelsen. Billederne skyldes som anført på titelbladet den danske fuglemaler HENRIK GRÖNVOLD. De findes også i »Birds of West and Equatorial Africa« og burde have været nævnt i anmeldelsen af dette værk (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **50**, 1956, p. 340).

LØPP.

HERBERT BRUNS: Schutztrachten im Tierreich. Die neue Brehm-Bücherei 207 (107 pp., 41 tekstfigurer). – A. ZIEMSEN, Wittenberg Lutherstadt 1958. Pris: DM. 5,20.

Bogen omhandler alle former for »forklædning« i dyreriget. Forf. gør rede for de forskellige tilpasninger, både dækfarver og mere påfaldende farver og strukturer. Endvidere omtales en række eksperimenter, og et kapitel behandler økologiske forhold vedrørende emnet. En fyldig litteraturfortegnelse afslutter bogen, hvis eksempler er hentet fra mange dyregrupper, navnlig fra insekterne. De ornithologiske indslag spiller en underordnet rolle. Et sløjt billede af en Dværghejre på reden bærer underskriften »Rørdrum«.

LØPP.

CURT AF ENEHJELM: Talende Undulater. 2. oplag (35 pp., ill.). – J. FR. CLAUSEN, København 1958. Pris: kr. 4,00.

En fyldestgørende, kortfattet vejledning i pleje og afretning af Undulater, som holdes enkeltvis. Forf. gøre rede for fuglens liv i frihed og fangenskab og giver talrige gode vink ud fra sin store erfaring. De unge fugle kan begynde at efterligne den menneskelige stemme, når de er 2 måneder gamle; men som regel varer det lidt længere. Under alle omstændigheder bør de være uden for hørevidde af artsfæller.

LØPP.